

המאמר השמיני

1234567

"הגאולה"

אוצר החכמה

הפטרת היום השני של ראש השנה היא כולה נבואה של השתפכות אהבת הקב"ה לעם ישראל. "כה אמר ד', מצא חן במדבר עם שרידי חרב וגו'".

בסוף ההפטרה הנביא ירמיה (ל"א) אומר: "כה אמר ד' קול ברמה נשמע נהי בכי תמרורים רחל מבכה על בניה, מאנה להנחם על בניה כי איננו: כה אמר ד' מנעי קולך מבכי ועיניך מדמעה, כי יש שכר לפעולתך נאם ד' ושבו מארץ אויב: ויש תקוה לאחריתך נאם ד' ושבו בנים לגבולם".

בדברי תנחומים אלו בהם הקב"ה מנחם את רחל אמנו, נראה כאילו יש כפילות. תחילה "יש שכר לפעולתך וגו' ושבו מארץ אויב". אח"כ שוב, "ויש תקוה לאחריתך וגו', ושבו בנים לגבולם". - למה צריך להוסיף פעם שניה "ושבו בנים לגבולם" אחרי אשר כבר "שבו מארץ אויב"? ומה מקום יש להוסיף תנחומים של "יש תקוה לאחריתך", אחרי שכבר נאמרו לרחל אמנו דברי תנחומים של "יש שכר לפעולתך"?

התגשמותה של נבואה זו זוכים אנו לראות בימינו, ודרך המאורעות שעוברים עלינו בזמננו, יש להבין את דברי אלוקים חיים אשר התנבא הנביא על תקופתינו.

תחילת ההתעוררות לשיבת ציון המונית אשר החלה לפני כמאה שנה, נוצרה מסיבת האנטישמיות אשר נתקלו בה המוני בית ישראל בארצות פזוריהם. ההשקפה שהיתה יסוד ההתעוררות של רוב יהודי הגולה לעלות ארצה היתה השקפה

של בריחה מאותה אנטישמיות. השקפה של "ככל הגויים יהיה בית ישראל" (חלילה). השקפה שאמרה שאם רק תהיה "מולדת יהודית" אזי נפטר אחת ולתמיד מצרת האנטישמיות. לצורך יישום השקפה זו היו כאלו ששקלו להקים "מולדת" אף חוץ לגבולות ארץ ישראל. זה היה פועל יוצא מהצורך לברוח מאנטישמיות; "בריחה - מולדת". לא אהבת ארץ ישראל.

והנה אודות ה"עליה" שנוצרה כתוצאה מאותה השקפת עולם, אמר הנביא: "יש שכר לפעולתך וגו' ושבנו מארץ אויב". - אמנם ישובו, אך לא מחמת אהבת א"י, אלא כדי לברוח "מארץ אויב".

אוצר החכמה

אך רחל אמנו, בראותה את אלו שחזרו לא"י "מארץ אויב" המשיכה לבכות. וכי בכיתי על בנים אלו? וכי לעליה כזו קויתי? וכי זהו שכרי?

ואז הקב"ה ממשיך לנחם את רחל אמנו, ואומר לה שאמנם אין זה כל שכרה, ועליה לדעת: "ויש תקוה לאחריתך וגו', ושבנו בנים לגבולם". יש לה תקוה שתבא בשלב מאוחר יותר, שלב בו ישובו "בנים" - "בנים אתם לד' אלוקיכם" - "לגבולם" - לגבולות א"י, מחמת ורק משום שזה גבולות א"י. בראות רחל אמנו את ה"בנים" האלו חוזרים לגבולם, באה סוף סוף רחל אמנו אל סיפוקה, ומסירה את הדמעות מעל לחייה.

ואכן עינינו רואות. בזמננו זוכים אנו לראות את תחילת התגשמות החלק השני של הנבואה, כאשר הרוב המכריע של העליה מארצות המערב כיום הם בני תורה ושומרי תורה ומצוות, הבאים להתענג על ד' בארץ הקודש - "בגבולם"!

ובאמת סדר זה של "שיבת ציון" הוא כורח המציאות, ולא לחינם הקב"ה סיבב כך את סדר הענינים. הלא בשוב "בנים לגבולם" - הבנים שבאים לא"י כדי להסתופף בהיכלי התורה והישיבות הקדושות - אין זמנם פנוי לבנין החלק הגשמי של הארץ, הבתים והרחובות. הקדים הקב"ה רפואה על ידי - "ושבו מארץ אויב" - כדי לבנות בנין גשמי לאלו ה-"בנים" שישוּבו לגבולם לאחר מכן. כדי שיוכלו לשבת בשקט ובשלוה על התורה ועל העבודה.

* * *

יה"ר שנזכה לראות במהרה בימינו בהשלמת הנבואה של "ושבו בנים לגבולם", "ובשוב ד' שבות עמו יגל יעקב ישמח ישראל", "ומחה ד' אלוקים דמעה מעל כל פנים", "ששון ושמחה ימצא בה תודה וקול זמרה".